

PENSIOENSTELSEL IS TOE AAN MODERNISERING

‘Keuzevrijheid leidt tot extra kosten en tast collectieve karakter aan’

Door René Bogaarts

Pensioenfondsen moeten zich aanpassen aan de veranderingen in de samenleving. Maar hoe? Moeten alle werkenden worden verplicht bij te dragen? Een debat over zzp'ers, jongeren, perversiteit en de noodzaak van een financieel paspoort.

‘Er wordt veel geroepen over pensioenen, wat er allemaal veranderd moet worden, noem maar op, maar dan gaan we voorbij aan het feit dat we een heel goed pensioenstelsel hebben’, zegt Nicole Beuken, directeur van het ABP. ‘We moeten kijken naar wat goed is, en naar wat we kunnen verbeteren, moderniseren, om te zorgen dat het stelsel blijft passen bij de arbeidsrelatie.’ De drie andere aanwezigen knikken heftig ‘ja’. Klaartje de Boer, die zich bij de Vakcentrale voor Professionals (VCP) bezighoudt met pensioen, is nog iets stelliger: ‘Om ervoor te zorgen dat iedereen mee wil blijven doen, moeten we onderdelen van het stelsel aanpassen’.

Beuken en De Boer hebben net een forumdiscussie op het ViiP-congres achter de rug met Achmea's divisievoorzitter Pensioen en Leven, Bianca Tetteroo en salesdirector Institutional Services bij Kasbank, Larissa Gabriëlse. Maar de vraag of ze daarover nog iets willen zeggen, wordt enthousiast opgepakt. ‘De sector heeft goede beleggingsresultaten bereikt, maar dat komt in de media niet goed naar buiten’, zegt Tetteroo. Alle aandacht is immers gericht op de dekkingsgraad, die zwaar onder druk staat vanwege ontwikkelingen waar de pensioenfondsen helemaal niets aan kunnen doen: de lage rente en het feit dat we langer leven.

‘We hoeven het stelsel niet te veranderen, de fundamenten van collectiviteit en solidariteit zijn goed. We moeten echter

CV

Bianca Tetteroo is sinds 2012 Divisievoorzitter van Pensioen & Leven van Achmea. Vanaf 2009 was ze Chief Financial Officer van Syntus Achmea. Voor die tijd vervulde ze diverse functies bij Fortis. Tetteroo studeerde Accountancy aan Nivra-Nijenrode.

voorkomen dat die solidariteit pervers wordt en er scheefgroeit ontstaat. Dat mensen langer moeten werken omdat ze ouder worden, is prima, maar we mogen geen pech- en gelukgeneraties krijgen', zegt De Boer. Beuken schudt haar hoofd. 'Dat beeld van perverse scheefgroeit wordt vaak opgeroepen, maar ik heb nog geen berekening gezien waaruit dat blijkt. Via een pensioenfonds dek je risico's in je inkomensvoorziening af die je niet in je eentje kunt dragen, zoals ouderdom, ziekte en arbeidsongeschiktheid. Als je je halve leven premie voor een brandverzekering betaalt maar nooit brand krijgt, kun je zeggen dat je voor niks betaald hebt. Dat is vervelend, maar wie wel brand heeft gehad, is er blij mee. Zulke risico's moet je met z'n allen dragen, ook bij pensioenfondsen.'

Gabriëlse zegt zich toch zorgen te maken. 'We moeten tot ons zeventigste werken, maar zijn we daar geestelijk en fysiek wel toe in staat? Moeten werkgevers niet verplicht worden een bepaald percentage ouderen aan te nemen? Dat is natuurlijk een politieke afweging, maar het raakt de pensioensector wel. Als mensen eerder ontslagen worden, leidt dat immers tot minder financiële instroom in de pensioenfondsen. Dat brengt risico's met zich mee.' De Boer: 'Dat is een gemeenschappelijke verantwoordelijkheid.'

CV

Klaartje de Boer studeerde Management, Economie en Recht aan de HEAO, en volgde daarna een doctoraalstudie rechten aan de Universiteit Tilburg. Sinds 2009 is ze Beleidsadviseur Arbeidsomstandigheden en Pensioen bij de Vakcentrale voor Professionals (VCP). De Boer is lid van de pensioencommissie van de SER en de pensioenwerkgroep van de Stichting van de Arbeid. Ze is een van de oprichters van PensioenLab, een door vakbonden opgericht platform voor jongeren.

Daarom zouden onderwerpen als deeltijdpensioen en een flexibele AOW meer onder de aandacht gebracht moeten worden.'

In de forumdiscussie pleitte De Boer ervoor dat alle werkenden verplicht iets voor hun pensioen zouden moeten regelen. Wat vinden de anderen daarvan? Beuken: 'In algemene zin ben ik voor verplichtstelling, want veel mensen kunnen die lange termijn tot aan hun pensioen niet overzien. De verplichte pensioendeelname voorkomt dat over dertig, veertig jaar problemen ontstaan. Of ook zzp'ers zouden moeten bijdragen, is een politieke kwestie. Dat hangt af van de vraag hoe je je arbeidsbestel wilt inrichten. Veel bewuste zzp'ers zijn namelijk best in staat hun pensioen te regelen, maar veel mensen die uit het arbeidsbestel vallen, zijn dat niet. Het is iets waar je niet eenvoudig ja of nee op kunt zeggen.'

Als Tetteroo zegt dat de aanvulling op de AOW niet per se via een verplichte deelname aan een pensioenfonds hoeft, maar dat mensen zich bijvoorbeeld ook kunnen verzekeren, valt De Boer haar in de rede. 'Ik kies voor eenvoud, want anders worden alleen verzekeraars en financiële adviseurs er beter van. Ik geloof in de kracht van pensioenfondsen als sociaal-maatschappelijke instellingen zonder winstoogmerk. Die zouden het vehikel moeten zijn voor die aanvulling.'

Tetteroo is weliswaar ook voor enige vorm van verplichting, maar houdt vol dat mensen zelf kunnen bepalen of ze iets buiten een pensioenfonds willen regelen. 'Er zijn criteria op te stellen, bijvoorbeeld dat je zoveel procent van je loon opzij zet. Toon maar aan hoe je dat geregeld hebt.' Beuken kijkt er van een heel andere kant tegenaan. 'Als pensioensector moeten we mensen kunnen faciliteren. Als iemand als zzp'er in dezelfde sector blijft werken, zou hij bij zijn oude pensioenfonds moeten kunnen blijven. Dat mag nu niet. En aan de andere kant, als mensen echt niet willen, zou je een verplichtstelling met opt-out-mogelijkheid moeten hebben. Waarom zou je een consultant of vrije kunstenaar die kan leven van duizend euro per maand, ergens toe verplichten? Die heeft straks voldoende aan zijn AOW. Voor ons geldt alleen: hoe kunnen we de mogelijkheden verruimen?'

Tijdens het ViiP-congres werd uitgebreid gesproken over het belang van vrouwen op topposities in de pensioenwereld. De Gouden Pump, de prijs voor de organisatie die daar het afgelopen jaar het meest aan gedaan heeft, ging naar het ABP. Maar ook de rol van jongeren kwam aan de orde. 'Ik vond de presentaties van de jongeren van PensioenLab erg leuk', opent Gabriëlse de discussie. De Boer: 'Ik hoor vaak mensen om me heen zeggen dat ze geen jongeren zien die belangstelling hebben voor de pensioenwereld. Die opmerkingen kan ik niet plaatsen, want ze zijn er wél. Ze willen niet meteen meebeslissen, maar wel meepraten en betrokken worden. PensioenLab is een van de manieren waarop ze zich daarop kunnen voorbereiden.' Ook Beuken

CV

Nicole Beuken is sinds 2008 Directeur van het ABP. Ze begon in 1986 bij het pensioenfonds, waar ze allerlei functies bekleedde. Van 1994 tot 1999 werkte ze bij Uitvoeringsorganisatie Sociale Zekerheid voor Overheid en Onderwijs. Daarna werd ze Secretaris van de directieraad en het bestuur van het ABP. Beuken studeerde twee jaar aan de technische hogeschool Eindhoven en daarna Sociologie aan de universiteit van Nijmegen. Ze is Toezichthouder bij een pensioenfonds, een bank en het onderwijs.

merkt dat de belangstelling voor pensioenen de laatste jaren bij ABP toeneemt, ook bij jongeren.

De stelling dat alle commotie over pensioenen, dekkingsgraad en scheefgroeit dus ook een zegen is geweest, wordt met instemmend gelach begroet. 'Dat is absoluut waar. Het beste wat je kunt doen om mensen zich bewust te laten worden van pensioenen, is de uitkering een paar keer korten', zegt Beuken. 'Als het minder gaat, gaan mensen zich zorgen maken. Andersom geldt dat ook. Als we de uitkeringen een paar jaar indexeren, zullen mensen denken dat het allemaal wel goed komt en in slaap gesust worden.'

'Daarom vind ik het voorstel van PensioenLab om mensen een 'financieel paspoort' te geven, zo mooi', zegt Gabriëlse. PensioenLab, een forum voor in pensioen geïnteresseerde jongeren, wil een systeem dat iedereen in staat stelt voortdurend zijn financiële positie te beoordelen, ook wat pensioen betreft. 'Met zo'n systeem bed je financiële planning in de denkwijze van mensen in. Dat zou ook inzicht moeten geven in de mogelijkheid om deeltijdpensioen te nemen, te

schuiven met de ingangsdatum of de mogelijkheid om een deel van je pensioen binnen bepaalde grenzen eerder te laten uitbetalen', aldus Gabriëlse. 'Je zou mensen de mogelijkheid moeten geven een tijdlang extra in te leggen of misschien iets minder, zzp'ers om toe te treden, of om eventueel met iets meer risico te beleggen', zegt Beuken. De Boer is dat met haar eens, maar stelt meteen vragen bij het uitbetalen van een aanzienlijk vast bedrag op één bepaald moment. 'Dan kom je aan de wortels van het pensioenstelsel, dan moet je mensen heel goed informeren.'

Beuken: 'Het is de vraag wat kan en wat mensen willen. Je moet goed bedenken dat meer keuzevrijheid ook meer kosten met zich meebrengt. Dat het geheel complexer wordt, en daardoor lastiger uit te leggen. Hoe zit het dan met de zorgplicht die je als pensioenfonds hebt? Het raakt ook het draagvlak van een pensioenfonds. Als je meer te kiezen hebt, kan er minder collectief gedaan worden omdat je moet vaststellen van wie welk deel van het pensioenvermogen is. Je zou dus ook eens moeten kijken naar de mogelijkheden van premieregelingen. Wat doe je collectief en wat zijn mengvormen?' De anderen knikken. 'Als het draagvlak te klein wordt, heeft het ultiem collectieve pensioenstelsel met risicodeling weinig toekomst', aldus De Boer. «

CV

Larissa Gabriëlse is sinds 2012 Sales & Business Development Directeur International Services bij KAS BANK. Daarvoor vervulde ze uiteenlopende functies bij financiële instellingen als Schretlen & Co, Rabobank en Delta Lloyd. Gabriëlse is Bestuurslid van de vereniging Vrouwen in institutioneel Pensioen (ViiP). Ze is Bestuurslid en Mede-oprichter van de businessclub Duin & Kruidberg.